

ZEER GEHEIM

KA 770/83

COMITE VERENIGDE INLICHTINGDIENSTEN NEDERLAND.

ZEER GEHEIM

KA 763/83

Ex.nr. /

Bijlagen: 1 (ex.nr. /)

Ingekomen	308 931/1
Vrijgave	
Classificatie	B-175 F
In te bezorgen bij V.C.S.	

Betreft:
Rapportage over Polen

's-Gravenhage, 3 februari 1958.

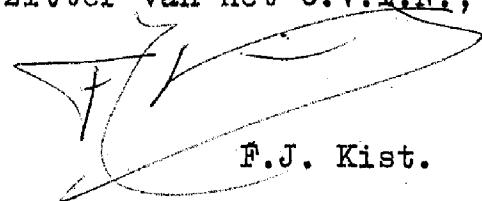
Ik heb de eer Uwer Excellentie hierbij, door tussenkomst van het Comité V.C.S., aan te bieden een korte analyse van de politieke ontwikkeling in Polen sinds oktober 1956.

Aangezien uit de pers blijkt, dat in het Westen zeer verschillende opvattingen bestaan over deze ontwikkeling, heeft het C.V.I.N. gemeend, dat mogelijk bij de Regering belangstelling voor dit onderwerp zou bestaan.

Ik moge hierbij opmerken, dat hoewel praktisch het gehele stuk als "vertrouwelijk" kan worden beschouwd, het vermeldde in de korte samenvatting op blz. 76 in verband met bronbescherming de classificatie "zeer geheim" noodzakelijk heeft gemaakt.

Afschriften van deze analyse, bestemd voor de leden van de ministerraad, zal ik na verkregen instemming Uwerzijds, aan de secretaris van de ministerraad doen toekomen.

De voorzitter van het C.V.I.N.,

F.J. Kist.

Aan de Minister-President
d.t.k.v. het Comité V.C.S.

i.a.a. de Chef Luchtmachtstaf
de Chef Marinestaf
de Chef Generale Staf

Archief

K/10

ex.nr. 1
" " 2
" " 3
" " 4
" " 5
" " 6

GEZIEN	PAR.	NO.

ZEER GEHEIM

COMITÉ VERENIGDE CHEFS
VAN STAVEN

ZEER GEHEIM

's-Gravenhage, 11 feb. 1958

195

Nr 8-125 H
Bijlagen: één.
Onderwerp: Rapportage over Polen.

ZEER GEHEIM

[Handwritten signature]
[Handwritten mark]

Hierbij moge ik Uwer Excellentie aanbieden het schrijven van de Voorzitter CVIN van 3 februari 1958 nr. KA 763/83 met bijlage een rapportage over Polen.

Van de zijde van het HKGS wordt hieromtrent het volgende opgemerkt:

- a. het gestelde met betrekking tot de houding van Mao-Tse-Tung ten aanzien van Polen op bladzijde 3 wordt niet geheel juist geacht. Wel kan worden aangenomen dat het optreden van Mao steun heeft gegeven aan het Poolse volk, dat niet met de interne verhoudingen binnen het Sino-Sovjet Blok op de hoogte is; maar de Poolse Regering was naar dezerzijdse mening zeer zeker op de hoogte met deze verhoudingen, zodat deze Regering bekend zal zijn geweest met het feit dat de Chinese Regering Polen niet zal steunen ten koste van de Sovjet Regering;
- b. het gestelde in de tweede zin op bladzijde 7, aanvangende met de woorden "een groot aantal", kan niet als geëvalueerde inlichting worden beschouwd. Er bestaat ten aanzien van dit gegeven noch zekerheid, noch bevestiging.

Het Comité VCS kan zich met de bijlage en het bovengestelde verenigen, en stemt er mee in dat het document ter kennis van de Ministerraad wordt gebracht.

Typ: v.Gr.
Coll: *[Handwritten mark]*

De Voorzitter Comité Verenigde
Chefs van Staven,
De Luitenant-Generaal,

AAN: Zijne Excellentie de Minister President ex.nr. 1

- i.a.a. V.CVIN ex.nr. 2
- Chef Marine Staf ex. nr. 3
- Chef Luchtmacht Staf ex.nr. 4
- Chef Generale Staf ex.nr. 5
- Archief ex.nr. 6

[Handwritten signature]
zonder
bijlage (H. Schaper).

12 febr 1958. Rapport van de
ZEER GEHEIM

[Handwritten notes]
7/29/12-64

KORTE ANALYSE VAN DE POLITIEKE ONTWIKKELING IN POLEN SINDS OKTOBER 1956.

De oktoberomwenteling.

De vernietigende kritiek die Chroesjtsjow op 25 februari 1956 in een besloten zitting van het twintigste congres der CPSU op de figuur en het beleid van Stalin uitte, liet niet na vooral in Polen het gezag van de stalinisten te ondermijnen. De tegenstelling in de Poolse Communistische Partij tussen de aanhangers van de stalinistische koers en hen, die een gematigder beleid wensten, werd steeds scherper. Laatstgenoemden kregen, o.a. door de onlusten in Poznań (juni 1956), die uit de slechte maatschappelijke omstandigheden, waarin de Poolse bevolking leefde, waren voortgekomen, voldoende wind in de zeilen om in oktober 1956 hun wil door te zetten. Zo kwam het, dat Ochab genoodzaakt werd zijn functie van eerste secretaris van de Poolse Communistische Partij over te dragen aan Gomulka (20 mei 1956).

Gomulka gold op dat ogenblik als dé voorvechter van een meer democratisch bewind en als iemand, die hoewel communist, toch het vertrouwen van de Poolse bevolking had. Dit vertrouwen was gebaseerd op het idee, dat Gomulka meer vrijheid en betere omstandigheden zou brengen. Dat het daarbij noodzakelijk was niet met de Russen in conflict te komen, bevestigden de meeste Polen zeer wel en dit is dan ook de reden waarom de Polen zich in vergelijking met de Hongaren zo bijzonder rustig hebben gehouden. De mogelijkheid - door de geografische ligging en de bereidheid van de Sovjet-Unie - om elke vrijheidsstrijd in bloed te smoren werd niet alleen door Gomulka, doch ook door de Rooms-Katholieke Kerk, bij monde van kardinaal Wyszynski, het Poolse volk voorgehouden. De gebeurtenissen in Hongarije hebben deze zienswijze duidelijk bevestigd.

Dat Polen een Hongaarse tragedie maar net ontsprongen is, zou kunnen worden afgeleid uit de onverwachte reis van de ongeruste Russische topleiders Chroesjtsjow, Molotow, Mikojan en Kaganowitsj op 19 oktober naar Warschau. Zij hadden alle reden voor hun ongerustheid, aangezien de "eigen weg", welke de Polen wensten uit te stippelen, belangrijk afweek van de Russische opvattingen. Met de grootste moeite is het Gomulka gelukt de Sovjet-bezoekers van de noodzaak van een en ander te overtuigen. Waarschijnlijk werden dezen vooral overtuigd door het feit, dat het Poolse leger, ondanks de leiding van de Russische maarschalk Rokossowski, onbetrouwbaar bleek en het hoofd van de veiligheidstroepen Komar geheel aan de kant van Gomulka stond. Het ontslag van een groot aantal Russische generaals uit het Poolse leger en zelfs dat van Rokossowski als minister van Defensie werd uiteindelijk door Moskou aanvaard.

De verhouding tussen Polen en de Sovjet-Unie.

Na deze gebeurtenissen was het een open vraag in welke vorm het door Wladyslaw Gomulka geleide Polen zijn verhouding tot de Sovjet-Unie zou stabiliseren. Een Poolse delegatie met Gomulka aan het hoofd begaf zich op 14 november 1956 naar Moskou. De Sovjets waren na hun ingrijpen in Hongarije geneigd het bewijs te leveren, dat zij ook tot een vergelijk bereid konden zijn.

Dat bij de onderhandelingen te Moskou de Poolse delegatie er in slaagde tot geheel andere resultaten te komen dan bij andere satellieten gebruikelijk is, blijkt wel uit het Pools-Russische slotcommuniqué van 18 november 1956 (in Trybuna Ludu en Prawda van 19 november 1956). In dit communiqué werd duidelijk gesteld, dat in een Pools-Russisch bondgenootschap "zowel het Sovjet- als ook het Poolse volk in gelijke mate zijn geïnteresseerd", omdat deze band voor beide landen een "betrouwbare garantie" bood. Door deze formulering werd de gelijkheid van beiden duidelijk vastgelegd. Zeer waarschijnlijk heeft de morele steun die Mao Tse-Tung de Polen verleende aanvankelijk hun onderhandelingspositie versterkt.

De veranderde houding van Polen ten aanzien van de USSR kwam het duidelijkst in de militaire en economische afspraken naar voren. Op economisch terrein bereikten de Polen o.a., dat hun produkten, in het bijzonder steenkool, door de Sovjet-Unie tegen wereldmarktprijzen zouden worden afgenomen en niet zoals tot dusver tegen een fractie (1/5) daarvan. Het al die jaren te weinig betaalde (genoemd is 2,1 miljard roebel) zou worden vergoed. De militaire verhouding werd op 17 december 1956 in een overeenkomst vastgelegd, waarbij werd bepaald, dat Russische troepen in Polen op bepaalde punten zouden worden teruggetrokken en zich niet zonder toestemming van Warschau mochten bewegen. Dat toch nog eenheden van het Rode Leger op Poolse bodem gelegerd bleven, werd de Poolse bevolking aannemelijk gemaakt door er op te wijzen, dat Russische eenheden de enige garantie waren voor het door alle Polen gewenste behoud van de Oder-Neisse grens.

De verhouding tussen Polen en het Westen.

Tegenover de Westelijke landen werd op dit laatste aspect (Oder-Neisse grens) van de Pools-Russische betrekkingen aanmerkelijk minder de nadruk gelegd dan op de overige. Warschau had op dat tijdstip nog het idee, dat het volgen van de "eigen weg" bij het Westen de bereidheid zou doen ontstaan om Polen van ruime economische steun te voorzien. Dat de vrije wereld dit aanvankelijk zeer aarzelend en beperkt of in het geheel niet deed, heeft in het begin van 1957 bij de Polen een grote teleurstelling verwekt. Eerst later begon het Westen, met name de Verenigde Staten, Engeland en Frankrijk met hulp, de eerstgenoemde vooral financieel (100 miljoen dollar), de beide anderen met uitrusting voor de mijnbouw en electrificering van de spoorwegen.

De verkiezingen.

Bij het voeren van het binnenlands beleid waakten de Poolse communistische leiders er voor de grenzen, die voor de Sovjet-Unie acceptabel waren, vooral niet te overschrijden. Soeslow had in zijn rede ter gelegenheid van de oktoberherdenking in 1956 te Moskou verklaard, dat een van de belangrijkste stellingen, die voor alle communistische landen gold, "het handhaven van de leidende positie van de partij" was.

Daarom waren de lijsten van het Nationale Front - een samenwerking van de bestaande partijen, die overigens alle aan de communistische leiband lopen - voor de door Gomulka toegezegde nieuwe verkiezingen zo samengesteld, dat de Communistische Partij de meerderheid zou blijven behouden. Tenminste als de kiezers geen kandidaten van de PZPR zouden doorstrepren. Dit was namelijk mogelijk, omdat de lijsten meer namen bevatten dan er verkiesbare plaatsen waren.

Om een doorhaling op grote schaal te voorkomen, hield Gomulka op 19 januari 1957 aan de vooravond van de verkiezingen een radiorede, waarin hij stelde "de namen van de kandidaten van de Verenigde Arbeiders Partij doorhalen, betekent de soevereiniteit van Polen een slag toebrengen, betekent Polen van de kaart van Europa vegen". Het resultaat van de verkiezingen was dan ook zo, dat de PZPR een, zij het krappe, absolute meerderheid (52 %) op de overigen, de Boerenpartij, de Democratische Partij en de partijlozen behaalde.

De verhouding tussen Gomulka en de Kerk.

Dat de Poolse bevolking in overgrote meerderheid haar stem uitbracht was zeker niet alleen te danken aan het juiste beleid van Gomulka, maar ook en in zeer belangrijke mate aan de houding van de Rooms-Katholieke Kerk. Zoals reeds eerder vermeld had kardinaal Wyszynski de bevolking tot uiterste kalpte gemaand. Voor deze verkiezingen gaven de kardinaal en zijn bisschoppen de raad om vooral te stemmen en niet ostentatief een afkeuring van het regiem te tonen.

De steun die het Poolse episcopaat op deze wijze aan het bewind van Gomulka verleende, werd van de kant van deze laatste met concessies aan de Kerk beloond. Zo mocht op 11 januari 1957 het katholieke blad "Tygodnik Powszechny" weer verschijnen. Kerk en Staat wisten een modus vivendi te bereiken in die zin, dat o.a. het godsdienstonderwijs op de scholen weer werd toegelaten, mits de Kerk zich van activiteiten tegen het communistische regiem onthield. Begin april 1957 werden rooms-katholieke priesters, onder wie bisschop Kaczmarek, die geruime tijd gevangen zaten, weer vrij gelaten.

Stalinisten winnen terrein.

De gehele koers die van oktober 1956 af door Gomulka en de zijnen werd gevolgd, kenmerkte zich door de aanmerkelijk grotere vrijheid die zij het volk schonk. De pers durfde vrijer te schrijven, de mensen meenden te kunnen zeggen hetgeen zij dachten zonder direct met de geheime politie in aanraking

te komen.

Deze geheime politie (U.B.) werd namelijk door Gomulka weliswaar niet geheel opgeheven, maar toch gereorganiseerd en aanzienlijk in taak en omvang beperkt. Zo zou de helft van het aantal U.B.-ambtenaren naar de particuliere sector zijn afgevoerd, terwijl van het overige een groot deel bij het ministerie van Binnenlandse Zaken werd ondergebracht.

Dat deze gang van zaken niet een ieder, met name de stalinisten, welgevallig was, bleek wel uit de sterke druk, die zij door dreiging met ingrijpen van de Sovjet-Unie op Gomulka uitoefenden. Dezen, in Polen Natolinisten genaamd, wisten eind februari 1957 enige belangrijke concessies te verkrijgen. Een van hun belangrijkste figuren, Zenon Nowak, werd bij de samenstelling van het nieuwe kabinet op 26 februari vice-minister-president en hun aanhanger Leon Kasman volgde de dag daarop de zeer gematigde Matwin als hoofdredacteur van het officiële partijblad "Trybuna Ludu" op. Van dat ogenblik af begon een, aanvankelijk nog niet merkbare, wending van Gomulka's beleid naar een iets strakkere koers. Wellicht werd deze koerswending mede beïnvloed door de gewijzigde houding van China. Binnenlandse economische en politieke moeilijkheden dwongen Peking de leidende positie van Moskou wederom te benadrukken en Polen de aanvankelijke morele steun te onthouden.

Gomulka tijdens het 9e plenum.

Tijdens het 9e plenum (15-19 mei 1957) van het Centraal Comité van de PZPR werd de partijkoers aanmerkelijk duidelijker. In zijn openingsrede keerde Gomulka zich zowel tegen de conservatieven (stalinisten) als tegen de revisionisten (zij die een vrijere politiek voorstonden).

Bij zijn kritiek tegen de revisionisten en de stalinisten was het zwaartepunt wel duidelijk naar de revisionistische zijde. Hij verweet de revisionisten, dat de democratie die zij verlangden uit burgerlijke idealen voortspoot. Op zijn "eigen weg naar het socialisme" was voor hun zogenaamd nationaal-communisme geen plaats.

Gomulka maakte de Rooms-Katholieke Kerk het verwijt, dat zij zijn grote tegemoetkomendheid en belangrijke concessies niet van haar kant gelijkelijk beantwoordde. Wat de verhouding Kerk-Staat betrof, behoorde naar zijn mening een "tolerantie van beide zijden" te bestaan, het kwam namelijk voor, dat kinderen van communistische ouders op de scholen in de verdrukking kwamen. De vertegenwoordigers van de Kerk moesten, aldus Gomulka, niet vergeten, dat Polen een communistisch land was.

Bij zijn aanval naar de kant van de stalinisten beperkte Gomulka zich tot het doen uitstoten uit de partij van de algemeen gehate Berman, Radkiewicz en Mietkowski, die mede verantwoordelijk waren voor de in het verleden begane wandaden van de U.B..

Burgerlijke vrijheden opnieuw beperkt.

Hoewel Gomulka zich tijdens de zesde conferentie van de Communistische Partij op 26 juni opnieuw tegen fractievorming zowel aan linker als aan rechterzijde uitte, en op 11 juli

een nieuw vijfjarenplan in het parlement werd gebracht, werd de hernieuwde politieke druk steeds zwaarder en kwam er in de materiële toestand van het volk geen enkele verbetering.

Beide factoren speelden dan ook een rol bij de tramstaking, die van 11 tot 13 augustus te Lodz plaats had. Deze staking was een duidelijk teken, dat het aanvankelijk enthousiast aanvaarde bewind voor het Poolse volk een desillusie begon te worden. Een week tevoren, op 4 augustus, was bij het Comité van Staatsveiligheid en de onder dit ressorterende diensten een reorganisatie doorgevoerd. Opnieuw werd een geheim politie-apparaat van enig formaat opgericht. Censuur en politie-streeds moeilijker gemaakt te schrijven, hetgeen zij meende te moeten signaleren. Op elke redactie werd een vertegenwoordiger van de censuur geplaatst.

Nadat enige malen de oplage van het "nationaal"-communistische studentenblad "Po Prostu", dat bij de oktobergebeurtenissen van 1956 een belangrijke rol had gespeeld, in beslag was genomen, nadat het geweigerd had zich aan de censuur te onderwerpen, kwam het begin oktober 1957 tot een uitbarsting. Dit blad werd namelijk op 2 oktober door de regering opgeheven. Studentenrelletjes op 3 en 4 oktober te Warschau waren het gevolg. De studenten moesten zich echter bij de beslissing neerleggen en op 16 oktober werden acht leden van de redactie van "Po Prostu" uit de partij gestoten. Tijdens de ongeregelde den moesten de studenten onverwachts ervaren, dat zij tegenover een sterk en uitstekend georganiseerd veiligheidsapparaat kwamen te staan, dat het verzet tamelijk snel wist te onderdrukken.

Zuivering in de partijgeleiders.

Tijdens de in dezelfde maand gehouden 10e zitting van het Centraal Comité van de Communistische Partij (24-26 oktober) werd een zuivering van de partijgeleiders aangekondigd. In een rede voor dit comité op 25 oktober verklaarde Gomulka, dat de "conservatieven" in de partij slechts een gevaar van de tweede orde waren en dat de belangrijkste taak bestond in het elimineren van de "revisionisten". Dat dezen vooral het slachtoffer van een zuivering zouden zijn, hierover liet Gomulka geen twijfel: "Voor hen betekent oktober de voortzetting van hun eigen politieke lijn van het opblazen van de Partij, van het aanvallen van de volksregering, van het verspreiden van defaitisme en van ondermijning van het socialistische systeem De meest representatieve van de revisionistische vleugel was het blad "Po Prostu". Met één pennestreek haalden zij een streep door de hele geschiedenis, alle socialistische verworvenheden te beginnen bij de oktoberrevolutie in Rusland".

Dat de term zuivering geen leeg begrip was bleek uit het feit, dat in de eerste twee weken van november j.l. 100.000 leden uit de Poolse Communistische Partij werden verwijderd. Het plan was in totaal de helft van het aantal partijleden uit te zuiveren. De partij telde ongeveer 1.300.000 leden. De methode van zuivering die Gomulka toepaste, is echter een geheel andere dan in de communistische landen gebruikelijk.

Zo zijn een aantal onwelgevallige revisionisten met diplomatieke en studie-opdrachten naar het buitenland gezonden.

Strakkere koers merkbaar.

Aan het eind van 1957 werd overal in Polen een veel strakkere koers duidelijk merkbaar. Had de vakbeweging na de oktoberomwenteling nog het plan tot een organisatie in Westerse zin te evolueren en zich van de dwang van de partij los te maken, reeds in de zomer van 1957 werd van boven af op de leiding van de Communistische Partij de nadruk gelegd. In een artikel in "Glos Pracy", het blad van de vakbeweging, van 16 november, verklaarde de voorzitter van de Centrale Raad der Poolse Vakbeweging, Loga-Sowinski, dat sociaal-democratische tendenzen uit den boze waren en dat de verwarring omtrent de verhouding tot de partij moest verdwijnen. Een a-politieke houding van de vakbeweging die alleen de sociale belangen van de arbeiders behartigde tegen de economische politiek van de partij in kon niet worden getolereerd.

Ook voor de Kerk werd de nieuwe koers voelbaar. Gomulka was het reeds gelukt om een front van katholieke zijde door een verdeel-en-heers-politiek te doorbreken. De oude stalinistische Pax-groep was blijven bestaan. De overige katholieken waren echter in twee groepen verdeeld, zij die aan de zijde van de kardinaal stonden en zij die onder Frankowski de politiek van Gomulka geheel en al volgden.

In de Kerk zelf werd de controle op de preken weer ingevoerd en vele priesters kregen het gevoel dat arrestaties weer niet tot de onmogelijkheden gingen behoren. Typerend is dat kardinaal Wyszynski met een conflict tussen Kerk en Staat terdege rekening houdt. Hij deelde de bisschop in Lourdes in een brief mede, dat de Poolse Katholieken vanwege de bijzondere toestand het eeuwfeest komend jaar niet zullen kunnen bijwonen. Ook hij houdt met een arrestatie rekening.

Niet alleen voor de Polen zelf maar ook voor buitenlanders wordt het leven in Polen moeilijker. Tegen hen wordt een spionagepsychose gekweekt, zij worden weer geschaduwd en Poolse burgers durven steeds minder met hen in contact te komen. De Poolse minister van Binnenlandse Zaken beweerde, dat toeristen dikwijls in Polen spionage-opdrachten vervulden en dat Poolse reizigers in het buitenland door Westerse geheime diensten misbruikt werden.

Sterkere band tussen Polen en de USSR.

Niet alleen in de binnenlandse politiek doch ook in de verhouding tot de Sovjet-Unie zelf toont Gomulka een steeds grotere toenadering tot dit land en diens politiek. Dit blijkt o.a. uit de houding van de Poolse leider op de bijeenkomst na de oktoberherdenking te Moskou van vertegenwoordigers van de communistische partijen der communistisch geregeerde landen. Aarzelde hij aanvankelijk wellicht de gemeenschappelijke verklaring te ondertekenen, omdat de leidende rol van Moskou werd benadrukt, toch tekende hij uiteindelijk in tegenstelling tot de Joegoslaven de weliswaar gemitigeerde zogenaamde "verklaring der 12 partijen".

Ook militair wordt de band Polen-Sovjet-Unie steeds sterker. Een groot aantal Russische instructeurs doet weer zijn intrede in de Poolse strijdkrachten, zelfs op stafposities. De indruk bestaat, dat zowel van de zijde van de Poolse als Sovjet-regering pogingen worden gedaan om van het Poolse leger een voor het Oostblok betrouwbaar wapen te maken.

Polen en de nabuursatellieten.

Ook de betrekkingen met de satellietstaten van Moskou zijn de laatste tijd in een stadium van nauwe samenwerking gekomen. Vooral de economische overeenkomsten tussen Polen en zijn buurlanden Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland hebben een sterke vervlechting van verschillende takken der Poolse industrie met die van genoemde landen.

Op 18 oktober j.l. werd met de Tsjechen een overeenkomst tot verdere ontwikkeling van de Poolse steenkool- en zwavelwinning gesloten; op 16 november kwam met de DDR een samenwerking op het gebied van de machine-industrie tot stand.

KORTE SAMENVATTING.

Wanneer men de politieke ontwikkeling in Polen sinds oktober 1956 overziet, ontkomt men niet aan het beklemmende gevoel, dat de aanvankelijk zo gunstige overgang naar een soepeler, democratischer bewind geheel teniet wordt gedaan. Typerend voor de huidige gang van zaken is wel de indruk, die Paul de Groot tijdens zijn reis naar Polen (zomer 1957) heeft opgedaan. De Poolse partijleiding had, aldus de Groot, na de "Stalin-affaire" inderdaad enige tijd het hoofd verloren, doch thans zou zich dit weer goeddeels herstellen. Gomulka was op het goede pad teruggekomen, mede dank zij het feit, dat hij mensen (de stalinisten) naast zich heeft, die sterker zijn dan hijzelf.

3 februari 1958
K/10

OVERZICHT VAN DE POLITIEKE ONTWIKKELING IN POLEN TEN
AANZIEN VAN BEPAALDE ASPECTEN.

	voor oktober 1956	van oktober 1956 tot zomer 1957	de situatie thans januari 1958
1. Partij	sterk overwicht van stalinisten	sterk overwicht van revisionis- ten	revisionisten ver- liezen aanmerkelijk terrein
2. Kerk	geen godsdienst- onderwijs. pries- ters in gevangen- schap	vrijheid gods- dienstonderwijs, priesters vrij- gelaten	controle op preken, dreigende arresta- ties
3. Leger	volledig door de SU gecontroleerd	onder Poolse leiding en sterk nationaal	wordt weer in zekere mate aan de SU gebonden
4. Vakbewe- ging	zuiver overheids- apparaat	plannen tot het omvormen tot een vakbeweging in sociaal-democrati- sche zin	veroordeling van sociaal-democrati- sche tendenzen
5. Jeugd en studenten	streng communis- tisch, jeugdbe- weging zonder elan	opbloei van diver- se revolutionaire organisaties en padvinderebeweging	onderdrukking van Po-Prostu-beweging. samenvoeging jeugd- organisaties
6. Pers	volledige censuur	grote mate van vrijheid	wederinvoering cen- suur, geringe mate van vrijheid
7. Buitenland- se verhou- ding	geheel op het Oostblok georiën- teerd	pogingen tot samen- werking, ook met het Westen, o.a. West-Duitsland	weer sterke binding met Oostblok, voor- al O.Duitsland en Tsjechoslowakije
8. Verhouding Poolse CP- CPSU	onvoorwaardelijk aan Moskou onder- geschikt	mogelijkheid tot "eigen weg" zekere gelijkheid	opnieuw suprematie van Moskou ondanks "eigen weg"